

Az eredményesebb hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzésről és továbbképzésről

Tóth József alezredes

Az állomány és rendfokozati arányok módosulásából eredően a következő években jelentősen növekszik a tiszthelyettesek, de különösen a hivatásos tiszthelyettesek szerepe és felelőssége a beosztottak nevelésében, oktatásában. A csapatok, szervek és intézetek állományában megnövekedtek a tiszthelyettesi és polgári beosztások. Amellett, hogy sok tiszthelyettesi beosztás polgárra módosult, mégis igen jelentős számban emelkedett a tiszthelyettesi beosztások száma.

Néphadseregünkben a hivatásos tiszthelyettesek önálló parancsnokként funkcionálnak, alegységük, szervük állományának politikai nevelői, szabályzat szerinti napi életének szervezői, kiképzői, harcvezetői.

Megjelent az általános hadtáp szakos tiszthelyettesi kategória és jelentősen növekedett a magasabb képesítést igénylő tiszthelyettesi helyek száma. Ez a változás megkövetelte a tiszthelyettesképzés rendszerének felülvizsgálását és módosítását.

A módosult tiszthelyettesi feladatok ellátására történő felkészítés jelentősen növeli a tiszthelyettesképzéssel foglalkozó bázisok szerepét a hallgatók nevelésében, valamint a sokoldalú és hatékonyabb szakmai képzésben.

E cikk keretében összefoglaló tájékoztatást kívánok nyújtani a hadtápszolgálaton belül kialakított tiszthelyettesképzés rendszeréről, a hivatásos tiszthelyettesképzés végrehajtásának tapasztalatairól és hatékonyságát jobban elősegítő módszerek alkalmazásáról.

A hadtápban a tiszthelyettesi kategória kiterjesztésre került az önálló alegységek szolgálat főnöki és ellátó, szállító szakaszparancsnoki beosztásokra. Ennek megfelelően a hadtáp tiszthelyettesi állománnyal szemben magasabb követelményeket kellett állítani. E megnövekedett igény szükségessé tette képzésük emelt szintű tartalmi meghatározását is.

Feladattá vált a meglévő kiképzési programok korszerűsítésének végrehajtása, illetve új programok, követelmények kialakítása. Az érvényben levő kiképzési programokat ki kellett egészíteni olyan elemekkel,

amelyek igazodtak a hadtáp tiszthelyettesi állománnyal szemben támasztott magasabb igényekhez, a kiképzés új követelményeihez. Ennek következtében került megváltoztatásra az elmúlt évben a hivatásos tiszthelyettesek kiképzési rendszere. Így a 2 éves hivatásos tiszthelyettesképzésen belül az 1 éves bázis + 1 éves csapatgyakorlati képzés helyett bevezetésre került a 2 éves bázis, azaz tanintézeti kiképzés.

A megnövekedett időtartamú bázisképzést elsősorban a lényegesen nagyobb ismeretanyag-igény tette szükségessé, mivel egyes tiszthelyettesi kategóriákban a szolgálatot ellátók szolgálat főnöki beosztás ellátására is képzést kell kapjanak. Emellett az elmúlt években lehetővé vált az arra alkalmas és az előírt feltételekkel rendelkező továbbszolgáló tiszthelyettesek szakvizsgára bocsátása, és eredményes vizsgájuk után hivatásos állományba való átvételük is.

A tiszthelyettesi állomány megnövekedett szerepe következtében vált szükségessé a hivatásos és továbbszolgáló tiszthelyettesekkel szemben támasztott követelményszint központi módosítása is.

A hadtápszolgálaton belül a hivatásos állomány mellett nagy számban foglalkoztatnak továbbszolgáló tiszthelyetteseket is. Mindkét kategóriával szemben meghatározottak az általános katonai, politikai és szakmai követelmények. A követelményszintet különböző iskolákon, tanfolyamokon, illetve irányított önképzés útján lehet elérni.

Az MN hadtápszolgálaton belül a következő tiszthelyettesképzési formák találhatók:

- hivatásos tiszthelyettesi bázisképzés;
- továbbszolgálói tiszthelyettesek levelező rendszerű továbbképzése;
- zászlósi vizsgára felkészülési tanfolyam;
- továbbképzések az alakulatoknál;
- céltanfolyamok bázisokon, vagy az alakulatoknál;
- továbbszolgáló tiszthelyettesek felkészítési tanfolyama.

A tiszthelyettesképzés különböző formái más-más célkitűzés megvalósítása érdekében kerültek bevezetésre. Ennek megfelelően követelményszintjük, időtartamuk, az oktatás, illetve a felkészülés során alkalmazott módszerek és az elvégzésük után adott képesítések is nagyban különböznek egymástól.

Az elmúlt évben bevezetett új rendszerű hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzésnek alapvető célkitűzése szilárd marxista—leninista világnézettel, magas fokú politikai, erkölcsi tulajdonsággal, fejlett hivatástudattal, magas szintű katonai és szakmai felkészültséggel, vezetői készségekkel és pozitív emberi, parancsnoki tulajdonságokkal rendelkező ellátó-, szállítószakaszparancsnoki, valamint önálló alegységek szolgálati ágainak vezetésére, irányítására alkalmas szaktiszthelyettesek képzése.

E célok megvalósításával kívánjuk elérni, hogy a tanintézetből kibocsátott fiatal tiszthelyettesek képesek legyenek különböző rendeltetésű alegységek harcának anyagi—egészségügyi biztosításával kapcsolatos feladatok szervezésére, irányítására. A beosztottak kiképzésének végrehajtására, a hadtáp szaktechnikai eszközök szakszerű kezelésére, a beosztásukkal járó jogi, erkölcsi, anyagi felelősség és hatáskör szabályszerű ellátására,

valamint a szolgálati beosztás teljesértékű ellátása mellett — fejlett tanulási, önművelési igények, egészséges becsvágyuk következtében — politikai, katonai-szakmai téren legyenek alkalmasak a továbbfejlődésre, az új ismeretek folyamatos elsajátítására és alkalmazására.

Mint látható, ezek az elvárások igen magas mércét állítanak hivatásos tiszthelyettes hallgatóinkkal szemben. Ez a magasabb igény viszont magasabb beosztással is jár, az átlag 2—5-ös illetménykategória a 8—9-es fokozatot is elérheti, például önálló alegység szolgálat főnöki beosztás betöltése esetében.

A hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzés 2 év időtartamú, amely négy félévre van felosztva. A 2 év lényegében tanintézeti kiképzés, amelyen belül 1 hónap időtartamú gyakorló csapatszolgálatra kerül sor a 4. félévben. A gyakorló csapatszolgálat időszakában a tanintézeti képzésben tanult figyelembevételével az első beosztásra való közvetlen felkészítés érdekében gyakorolnak a tiszthelyettes hallgatók. A várható első beosztások azonosak az alapvető célkitűzésekben foglaltakkal.

A képzés első hónapjában a Magyar Néphadseregben egységesen előírt idejű és tartalmú sorkatonai alapkiképzésre kerül sor. Ezt követik az első félév tanulmányai, melynek során a sokoldalúan és jól képzett hadtáp sorkatonákkal szemben támasztott követelményeknek kell megfelelniök.

A második félévben lényegében rajparancsnoki, illetve raktárkezelői képe­­sítést szereznek a hallgatók.

A harmadik félév követelménye, hogy megszilárdítsák a rajparancsnoki készséget és megkezdjék a szakaszparancsnokká képzést, illetve befejezzék, megszilárdítsák a raktárvezetői képzést, továbbá megkezdjék az önálló alegység szolgálatiág-főnöki, valamint a zászlóalj segélyhely parancsnoki képzést.

A negyedik félévben befejezik a szakaszparancsnoki, önálló alegység szolgálatiág-főnöki, illetve a zászlóalj segélyhely parancsnoki képzést.

A tanintézeti kiképzés keretében politikai, általános műveltségi, általános katonai, kiegészítő katonai és szakmai kiképzési tantárgycsoportok foglalnak helyet. Az általános műveltségi tantárgyak katonai pedagógiai és lélektani, magyar nyelv és irodalom, és mennyiség­­tani alapismeretek megszerzését célozzák.

Általános katonai tantárgycsoporton belül kerül sor az általános harcászat, lökiképzés, testnevelés, alaki kiképzés, szabályzatismeret, tereptan, tömegpusztító és gyújtó­­fegyverek elleni védelem, karhatalmi és műszaki ismeretek oktatására.

A kiegészítő katonai ismeretek keretében jogi, titokvédelmi és ügyviteli, munka- és balesetvédelmi, tűzvédelmi, állambiztonsági, egészségügyi, személyügyi ismeretek, valamint katonai rendszerismeretek oktatására kerül sor.

A szakmai kiképzésre fordítják az össz tanórák több mint 60%-át. A szakmai kiképzés három nagy csoportra tagozódik:

- szakanyagismereti és technikai eszközkezelői kiképzésre;
- háborús szakkiképzésre és
- béke szakkiképzésre.

A csoporton belül természetesen a szakmai sajátosságoknak megfelelően más-más a tagozódás, de általánosságban a következő rendszert követik.

— A szakanyagismereti és technikai eszközkezelői kiképzés szakmai alapkiképzésre, anyag- és áruismeretre, harci és hadtáp technikai eszközismeretre, műhelygyakorlatra, élettani, klinikai alapismeretekre tagozódik.

— A háborús szakkiképzés harcászati, csapathadtáp és szakharcászati ismeretek oktatásából áll.

— A béke szakkiképzés keretében kerül sor általában a raktározási, gazdálkodási, nyilvántartási és számviteli, alegység gazdálkodási és vezetési ismeretek oktatására, illetve a csapatgyakorlatok lefolytatására.

A korábbi években továbbszolgáló tiszthelyettesek részére meghonosodott központilag szervezett, de egyéni tanulás útján végrehajtott szakvizsga tanfolyamok egy része is átszervezésre került. A hadtápszolgálat teljes egészében áttért az új, levelező rendszerű hivatásos tiszthelyettesképzésre.

A honvédelmi miniszter elvtárs utasítása alapján 1974 szeptembertől bevezetésre kerül a továbbszolgáló hadtáp-tiszthelyettesek részére a korábbi egy, illetve másfél éves munkától függetlenített iskolai képzés helyett az 1 éves levelező rendszerű hivatásos képzés.

A levelező rendszerű hadtáp-tiszthelyettesképzés célkitűzése a katonai pályát hivatásul választó, arra alkalmas továbbszolgáló tiszthelyettesek hivatásos hadtáp tiszthelyettesekké nevelése, képzése. Képzésüket alapozni kell a sor- és továbbszolgálatuk alatt megszerzett elméleti ismeretekre, gyakorlati tapasztalatokra, pozitív emberi-, parancsnoki tulajdonságokra. Képzésük során pedig el kell érni, hogy politikailag szilárd, ellátó-, szállító szakasparancsnoki, önálló alegység hadtáp szolgálatiág-főnöki beosztások betöltésére alkalmas hadtáp-tiszthelyettesek legyenek, akik képesek beosztottaik politikai nevelésével, kiképzésével, a harc vezetésével, illetve a harc hadtápbiztosításával, a szabályzat szerinti katonai szolgálattal és életrenddel összefüggő feladatok felelős és szakszerű végrehajtására és rendszeres önművelés útján továbbfejlődésre.

Ezek a követelmények lényegében megegyeznek a 2 éves hivatásos tiszthelyettesi bázisképzéssel szemben támasztott igényekkel. Ennek megfelelően a tanfolyam eredményes elvégzése is azonos képzettséget jelent, illetve azonos képesítést nyújt. Ez a képzésforma 1 éves időtartamú és alapvetően egyéni tanuláson alapszik, melyet a napi szolgálati feladatok ellátása mellett kell teljesíteni. Az 1 éves tanfolyam komoly igénybevételt jelent és jelentős kötelezettséggel jár. A két tanulmányi félév alatt, a tanévnyitón kívül 3x3 napos konzultáción, két alkalommal 1—1 hónapos évközi, illetve évváró összevonáson, és 1 hónap időtartamú gyakorló csapatszolgálaton kell a tanfolyam hallgatóinak részt venni.

A gyakorló csapatszolgálat kötelezettsége alól mentesítést kaphatnak azok, akik a tanfolyam megkezdése előtt, vagy megkezdésekor legalább 2 hónap időtartamú, hivatásos állományba vételt követő beosztással meg egyező feladatkört töltöttek, vagy töltenek be. A levelező tanfolyam hallgatók a másodéves nappali hallgatókkal együtt, azonos körülmények és feltételek között vizsgáznak. Avatásukra is egyidőben kerül sor, összevont, központilag szervezett ünnepségen.

A hivatásos tiszthelyettesképzés rendszerében foglal helyet a zászlósi vizsgáztatás is.

Zászlósi vizsgáztatásra azok a hivatásos állományú főtörzsőrmesterek jelentkezhetnek, akik (egyéb feltételek megléte mellett) e rendfokozatban legalább hat évet eltöltöttek. A zászlósi vizsgáztatás célja a betöltött beosztás eredményes ellátására való képesítés és ennek érdekében a meglévő politikai, általános katonai és szakmai ismeretek rendszerezésének, felfrissítésének, kiegészítésének biztosítása. Ezzel a felkészültségi szint feltétlen emelése.

A zászlósi vizsga a hadtápszolgálaton belül politikai, általános katonai és szakmai vizsgából áll. Az általános katonai ismereteken belül általános harcászati, idegen hadsereg (NSZK, olasz, osztrák alegység szintű) és tömegpusztító fegyverek elleni védelem kérdéseinek tanulmányozását kell végrehajtani, a vizsgázó betöltött beosztásának megfelelő mértékben.

A szakmai ismeretek keretében a betöltött beosztásra legjellemzőbb, átfogó komplex szakmai gyakorlati feladatot kell megoldani, amely készíti a vizsgázót egyrészt a feladattal összefüggő alapvető elméleti indoklások kifejtésére, másrészt a feladat előkészítése során önálló tervező, szervező, kidolgozó munkára.

A politikai és szakmai vizsgák alól mentesíthetők azok a hivatásos hadtáp-főtörzsőrmesterek, akik például e tanfolyamnál magasabb szintű politikai oktatási formában eredményes vizsgát tettek, illetve szakvizsgázniok nem kell azoknak, akik a megelőző három év során a szocialista versenymozgalomban alegységükkel folyamatosan, legalább két egymást követő értékelési időszakban kiváló, vagy élenjáró címet értek el, továbbá szakbeosztásuknak megfelelő szakiskolát végeztek és azon szakképesítést szereztek. Nem kell vizsgázniok azoknak sem, akik központilag szervezett, de legalább 2—3 hónap időtartamú, a szakmai kiképzési tartalom szempontjából a zászlósi vizsga szakmai ismereti követelményeivel azonosítható szaktanfolyamot végeztek.

A zászlósi vizsgáztatás az előléptetésre jogosult előjárók, az MN fegyvernemi és szolgálati főnökségek (a HM közvetlenek esetében) és a seregtestparancsnokságok hatáskörébe tartozik. A zászlósi vizsgára való jelentkezés elfogadása után minden év szeptember hónapjában kiadják a felkészülési követelményeket. A vizsgára való felkészülés módszere az önálló egyéni tanulás. Emellett a résztvevők számára a felkészülés kezdeti szakaszában 2—3 napos, évközben kétszer 1—2 napos kötelező konzultációkat és a befejező szakaszban 3—4 napos összevonást szerveznek.

A vizsgát évenként egy alkalommal, augusztus hónapban kell végrehajtani.

A tanfolyamot végeztek, illetve a vizsgákat eredményesen teljesítők részére központilag kiadott formanyomtatványon igazolást adnak, amely bizonyítja a magasabb képesítést, illetve a zászlósi előléptetéshez szükséges szakmai feltétel megszerzését.

Az évenként rendszeresen ismétlődő, de anyagában változó továbbképzések az alakulatokon, szerveken belül, szintén igen fontos helyet foglalnak el a tiszthelyettesképzés rendszerében. E továbbképzések alapvetően politikai, általános katonai, szakmai és törzskiképzési foglalkozásokra és

önképzésekre oszlanak. A különböző tantárgycsoportok, tantárgyak tananyagát, illetve témáit a kétévenként kiadott és évenként pontosított előjárói kiképzési intézkedések, tervek és programok határozzák meg. A helyi továbbképzések többsége szinte minden esetben az alakulat előtt áll és következő feladatok eredményesebb teljesítését hivatott elősegíteni. A hadtáp tiszthelyettesi állomány továbbképzésére az alakulaton belül, illetve az előjáró hadtáptörzsek szervezésében ösztöndíjjal más helyőrségben kerülhet sor. Az adott év továbbképzési rendszerét, követelményeit és konkrét feladatait a hadtápszolgálat éves, illetve időszakos kiképzési terve, alegységparancsnokok esetében ezen túlmenően az érvényben levő hadtáp Összkövetelményi Program határozza meg.

A különböző céltanfolyamokra sor kerülhet kiképzési bázisokon és a helyi alakulatoknál egyaránt. A kiképzési bázis alatt nemcsak a hivatásszerűen kiképzéssel foglalkozó intézetet, csapatot kell értenünk, hanem olyan alakulatokat is, amelyek szervezeti és anyagi, technikai feltöltöttségük-nél fogva képesek az adott céltanfolyam lebonyolítására. Például egy egészségügyi zászlóalj, egy táborigádó, vagy egy központi raktár stb.

A céltanfolyamokra egyre gyakrabban van szükség, mivel a napjainkban végbemenő nagyarányú specializálódási folyamatok, a mind bonyolultabb technikai eszközök térhódítása megkövetelik a személyi állomány céltudatos felkészítését egy-egy feladat végrehajtására, illetve technikai eszköz kezelésére.

Ilyen és ehhez hasonló céltanfolyamok voltak a közelmúltban lefolytatott ellátó szakaszparancsnoki, illetve az ún. SZAP (Számviteli Adatfeldolgozó Pont) tanfolyamok.

A népgazdaságon belül, a polgári életben is a céltanfolyamok egyre inkább tért hódítanak és bizonyított eredményességük feltétlenül a személyi felkészültségi szint emelkedését jelenti. A néphadseregünkben indított különböző jellegű, szintű és időtartamú céltanfolyamok hasznosak és elvégzésük mindenképpen kiképzetszínvonalunk színvonalát emeli, értékünket növeli.

A tiszthelyettesképzés rendszerének új eleme a *továbbszolgáló állomány felkészítő tanfolyama* és vizsgáztatásuk.

A honvédelmi miniszter elvtárs a tiszti és tiszthelyettesi továbbszolgálat rendjét az elmúlt évben az 57/1973. számú utasításában szabályozta. Elrendelte, hogy a továbbszolgáló köteles a beosztása ellátásához szükséges ismeretek elsajátítása céljából külön követelmények alapján felkészülni és vizsgát tenni.

A továbbszolgálatot vállalt hadtáp tiszthelyettesi állomány — új követelmények szerinti — felkészülésének célja, a meglévő katonai, vagy polgári képzettségre alapozva, biztosítani a hadtáp szakbeosztás ellátásához szükséges politikai, katonai és szakmai ismeretek elsajátítását.

A felkészülés ideje 3 hónap. Ez alatt az irányított önképzés módszerével (egyéni tanulással) kell felkészülni az előírt vizsgákra.

A továbbszolgáló hadtáp-tiszthelyettesek felkészüléséhez a központilag kiadott felkészülési program előírásai nyújtanak segítséget. A felkészülési program a fő kiképzési ágaknak megfelelően tartalmazza a politikai, általános katonai és a szakkiképzési követelményeket.

A politikai ismereteken belül meg kell ismerni az MSZMP állásfoglalását az ifjúság helyzetéről, szerepéről. El kell sajátítani a Magyar Néphadseregben működő KISZ-szervezetek alapvető feladatait, a szocialista versenymozgalom helyét, szerepét, jelentőségét, a sorállomány körében végzett politikai munka főbb tartalmi és szervezeti követelményeit, valamint a tiszthelyettesi állománnyal szemben támasztott politikai, erkölcsi és magatartásbeli elvárásokat.

Az általános katonai tantárgyak keretében kell tanulmányozni a gyalogsági lökiképzés, a tömegpusztító fegyverek és gyújtófegyverek elleni védelem, az alaki kiképzés, szabályzatismeret, karhatalmi kiképzés, a műszaki kiképzés, katonai tereptan és a kiegészítő általános katonai ismeretek című tantárgyakat. Az önálló felkészülés során el kell érni, hogy az általános katonai tantárgyak előírt tárgyköreit gyakorlatban is elsajátítsák, azaz tudjanak vezényszavakat kiadni, legyenek képesek a hadtáp szaktechnikai eszközök kezelésének szakszerű bemutatására és oktatására.

A szakkiképzési tantárgyakon belül kerül sor a harcászati és csapat-hadtáp ismeretek tanulmányozására, a szakanyagismeret megszerzésére, a szaktechnikai eszközök kezelésének, valamint a gazdálkodással, a szakanyag nyilvántartással és a számviteli eljárások megismerésével kapcsolatos tananyag elsajátítására. Valamennyi tantárgy tárgykörei tartalmának tételes felsorolása után a vonatkozó szabályzat, segédlet és irodalom, valamint a katonai oktatófilmek jegyzéke is megtalálható a felkészülési programban.

A továbbszolgáló hadtáp tiszthelyettesek felkészülési tanfolyamát a magasabbegységek hadtáp törzsei, a HM közvetlenek esetében az MN 4010 alakulat parancsnoksága szervezi. A felkészülési tanfolyamot egy bevezető összevonás keretében indítják be, majd havonta egy alkalommal 8 óra időtartamban összevont kötelező konzultációt tartanak a kijelölt szaktisztek vezetésével, illetve részvételével.

A felkészülés során a továbbszolgálót vállalt hadtáp-tiszthelyettesek egyéni tanulással sajátítják el a három fő kiképzési ágból meghatározott tananyagot. A politikai ismeretekre és az általános katonai kiképzésre vonatkozó programkövetelmények minden hadtáp tiszthelyettesre egységesen vonatkoznak.

A szakmai kiképzés anyagát szakszolgálati áganként differenciáltan adják meg és aszerint kell feldolgozni.

A kötelező konzultációk keretében az önálló tanulással feldolgozható kérdésekkel, vagy a magasabb gyakorlati jártasságot igénylő feladatokkal kapcsolatosan előadásokat, foglalkozásokat tartanak a kiképző szervek, illetve a tanfolyam résztvevőit beszámoltatják a havonta feldolgozott tananyagból.

A három hónapot felölelő felkészülési tanfolyam befejeztével vizsgáztatásra kerül sor. A továbbszolgáló hadtáp tiszthelyettesek politikai, általános katonai és szakkiképzési vizsgát tesznek. A politikai vizsgatételek elméleti kérdésekből, az általános katonai és szakkiképzési vizsgatételek elméleti és gyakorlati kérdésekből, vagy vizsgafeladatokból állhatnak. A vizsgatételek, vizsgafeladatok összeállítottságuknál fogva lehetővé teszik a résztvevők felkészültségének átfogó megállapítását, a program-

követelményekben meghatározott kiképzési ágak tartalmának összefüggő ismeretét.

A havonta megtartásra kerülő kötelező konzultáció keretében lefolytatott beszámoltatás módszere tájékoztató jellegű beszélgetés, esetleg írásos felmérés lehet.

A felkészítési tanfolyam végén szervezett vizsgáztatás magasabbegyeségként, illetve az MN 4010 alakulatnál összevontan kerül végrehajtásra. A vizsgabizottságot a magasabbegyeség hadtáptörzséből, illetve az MN 4010 alakulat kiképzési osztály állományából nevezik ki. A felkészítési program alapján összeállított vizsgatételeket, vizsgafeladatokat a vizsgázók részére csak a vizsga alkalmával adják ki. A vizsgákat jellegüknek megfelelően tanteremben, terepen vagy műhelyben folytatják le.

A vizsgázók összteljesítményét a politikai, az általános katonai és szak kiképzési vizsga alapján értékeli és „megfelelő”, illetve „nem megfelelő” minősítéssel rögzítik. Megfelelő minősítéssel a továbbszolgálatot vállaló hadtápi tiszthelyettesek alapvető képesítést szereznek adott beosztásuk eredményesebb ellátásához.

Visszatérve a hivatásos tiszthelyettesképzéshez, a leírtakból kitűnik, hogy a hivatásos hadtápi tiszthelyetteseinkkel szemben igen magas követelményeket támasztunk, mivel jelentős részük a korábbi tiszti beosztásokba kerülhet. Tehát — az igények szerint — alapvetően meg kell felelniök a tisztekkel szemben támasztott követelményeknek is. Ezzel szemben a hivatásos tiszthelyettesi tanfolyamokra beiskolázottak alacsonyabb iskolai végzettséggel (8 általánossal, illetve szakmunkás bizonyítvánnyal) rendelkeznek. Ez az egyik ellentmondás kiképzésünk jelenlegi lehetőségeiben. A másik ellentmondás még jelentősebb, mégpedig az, hogy a magasabb színvonalú feladatok ellátására tiszthelyetteseinknek mindössze 2 év felkészülési idő áll rendelkezésükre, szemben a tiszti hallgatók 4 éves időtartamú főiskolájával.

Ezek az ellentmondások évek óta komoly gondot okoznak mind a tiszthelyettes iskolai hallgatóknak, mind a kiképző bázisok oktató-nevelő állományának, de főként az új hivatásos hadtápi-tiszthelyetteseket foglalkoztató csapatok vezetőinek.

Az évközi kibocsátó vizsgákon, a csapatgyakorlati kiképzés, valamint a csapatbeosztásban kifejtett tevékenység néhány éves tapasztalatai alapján a hivatásos hadtápi-tiszthelyettesképzés legnagyobb problémája a vártnál gyengébb felkészültségi színvonal. További gondot jelent a túlzottan nagyszámú lemorzsolódás.

Elemelve e problémákat megállapítást nyert, hogy a hivatásos hadtápi tiszthelyettes hallgatók a már ismert előképzettségüknél fogva igen nehezen birkóznak meg az előírt tananyaggal. Ez a körülmény sokak számára túlzott erőfeszítéseket igényel és mondhatnánk ezek az elvtársaink kedvező esetben szerény eredménnyel, de elvégzik az iskolát, vagy igen gyakran — feladva a harcot — kérik sorállományba való helyezésüket, illetve gyenge tanulmányi eredményeik miatt többet az iskolai tanulmányok megszakítására köteleznek. Tovább gyűrűztetve a problémát, az alacsonyabb felkészültségű hivatásos hadtápi-tiszthelyettesek egyrészt nehezen tudnak beilleszkedni a szolgálati munkába, másrészt kezdetben alacsony

színvonalú a szakmai tevékenységük. Ezek és az előjárói elmarasztalások elveszik kedvüket a katonai szolgálattól. Természetesen a hivatásos iskolát végzettek jelentős része képes meglehetősen rövid időn belül helyesen bekapcsolódni a hadtápszolgálat munkájába és ott eredményesen tevékenykedni.

A hivatásos hadtáp-tiszthelyettesképzésben és a gyakorlatban mutakozó nehézségek mélyen érintik a bázisképzést folytató alakulat kiképző állományát is. A hivatásos hadtáp-tiszthelyettesek képzésével foglalkozóknak nagy erőfeszítéseket kell kifejteniök annak érdekében, hogy a hallgatók a tananyagot megértsék, a gyakorlati munkában képesek legyenek azt alkalmazni, egyszóval, hogy az előírt követelményeknek megfeleljenek. A közelmúltban végrehajtott és még végrehajtásra kerülő programkövetelmény korrekciók megnövelik a kiképzés ütemét, a tananyag elsajátításának színvonal igényét. Ez az előadói állományt is jobban igénybe veszi.

A csapatok is jelentős szerepet töltek be és töltenek be jelenleg is a hivatásos hadtáp tiszthelyettesek képzésében, nevelésében. Tapasztalataink szerint azoknál a csapatoknál, szerveknél, ahol a programkövetelményekben előírt módon foglalkoztak a csapatgyakorlati kiképzésben levő hivatásos tiszthelyettes hallgatókkal, jobban felkészültek a hallgatók, kevesebb volt náluk a lemorzsolódás aránya.

Sajnos a korábbi rendszerben folytatott hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzésben gyakori eset volt, hogy a hallgatókat „segéd-tiszt”, küldönc, írnök és mindenek szerekörben foglalkoztatták az alakulatoknál. Nem hajtották végre a tiszthelyettes elvtársak különböző beosztásokban forgószínpad-szerű gyakoroltatását. Több hallgatót betöltetlen tiszthelyettesi helyeken és csak ott foglalkoztattak. Nem fordítottak gondot meglevő elméleti ismeretszintjük fenntartására sem, még kevésbé gyakorlati készségük sokoldalú fejlesztésére. Különös, egyúttal érthetetlen, hogy legfőképpen az így és hasonlóképpen cselekvő csapatok és szervek hadtáptörzsei méltatlankodnak a végzős hivatásos hadtáp tiszthelyettesek szakmai kapacitásának hiányára.

A hadtápszolgálat napi élete, tevékenysége azt követeli, hogy a hivatásos tiszthelyettesképzést szinte szervezetszerűen, folyamatosan, azonnal folytatni kell az első csapatbeosztásban is, az illető közvetlen előjárója részéről. Ezért elengedhetetlen az, hogy a különböző alakulatokhoz csapatgyakorlat céljából vezényelt hadtáp tiszthelyettes hallgatókkal lelkiismeretesen, előírászerűen foglalkozzanak, éppen úgy, mintha máris saját és közvetlen beosztottaik lennének. Az ilyen irányú jövőbeni foglalkozás jelentősen segítené a hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzés színvonalának emelését, a hadtápszolgálatnak hasznosabb, rátermettebb középkaderek nevelését, biztosítását.

A hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzésben mutakozó fogyatékoságokat vizsgálva feltétlenül említést érdemel az a tény, hogy az elmúlt évhez viszonyítva már most is tapasztalható fejlődés a gyakorló csapat-szolgálat végrehajtásában, mely megmutatkozik a végzős hallgatók kibocsátó államvizsga eredményeiben.

Ez évben végrehajtott gyakorló csapatszolgálat ellenőrzése során azt

tapasztaltuk, hogy a 2 éves hivatásos hadtáp-tiszthelyettes hallgatókat a legtöbb helyen tervszerűen foglalkoztatták, részükre a szükséges segítséget megadták, napi tevékenységüket esetenként ellenőrizték. A hallgatók a kapott feladatokat elméleti ismereteik birtokában többnyire eredményesen hajtották végre. A csapatok vezető állományának megítélése szerint is a végzős hadtáp tiszthelyettesi hallgatók a rájuk háruló feladatok végrehajtásához megfelelő felkészültséggel rendelkeznek, kialakult az a vélemény, hogy kellő gyakorlati tapasztalatok birtokában képesek lesznek első beosztásuk ellátására.

Az évvégi kibocsátó államvizsga tapasztalatok is bizonyítják, hogy az egy éve bevezetett 2 éves bázisképzési rendszer hatékonyabb, mint az előző 1+1-es rendszer volt. A vizsgázó hallgatók a korábbi évekhez viszonyítva magasabb szinten bizonyították, hogy elméletben járatosabbak a hadtáp szakszolgálati ágak munkájának menetében, a gazdasági, számviteli munkafolyamatok végzésében, a raktározási tevékenységben.

Úgy tűnik, hogy az új kiképzési rendszer jelentősen hozzájárult az ismeretek elmélyítéséhez, a céltudatosabb és eredményesebb felkészültségi szint biztosításához. Bízunk abban, hogy ezt a tapasztalatot néhány hónap múlva a csapathadtáp törzsek vezetői is megerősítik új tiszthelyetteseink gyakorlati életben kifejlesztett hasznos tevékenységükről nyújtott tájékoztatásukkal.

Végezetül egy gondolatot vetek fel. Adva van a hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzés alapvető ellentmondása, magasabb igény, alacsonyabb előképzettség és rövidebb kiképzési idő. Az élet szabta kérdés, hogyan lehet ezeket a valóságban létező ellentmondásokat feloldani, a felmerülő problémákat megszüntetni, az eredményesebb hivatásos hadtáp tiszthelyettesképzést megvalósítani?

Erre most elfogadható választ adni nem lehet. Ez hosszabb felmérő, elemző és spekulatív munkát igényel. Megítélésem szerint e kérdésben rövid időn belül csak úgy lehet előbbre lépni, ha a kiképző szervezetek, a csapatgyakorlati képzést biztosító csapatoknak és maguknak a képzésben résztvevő hallgatóknak a tevékenységét helyesen összehangoljuk és a közös cél, a magasabb képzettség biztosítása és elérése érdekében kibontakoztatjuk. Amiben talán azonnal összelekedhetünk — és elsősorban a kiképző bázison —, az a praktikusság és gyakorlatiasság.

Az elméleti ismeretanyagból a lényegyet adjuk a hallgatóknak, csak annyit, ami a kapcsolódó anyag megértéséhez, elsajátításához feltétlenül szükséges. Ezzel mentesítjük a hallgatót felesleges terheléstől. A másik oldalon viszont célszerű fokozni a gyakorlatiasabb képzést. Egyre nagyobb gondot fordítsunk a vizuális oktatásra, a képek, metszetek és egyéb eszközök tömeges felhasználására, az audiovizuális rendszerben működő technikai eszközök széles körű és tervszerű alkalmazására.